

I

(Резолюции, препоръки и становища)

СТАНОВИЩА

ЕВРОПЕЙСКИ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ

536-А ПЛЕНАРНА СЕСИЯ НА ЕИСК, 11.7.2018 Г. – 12.7.2018 Г.

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Последиците от нова, декарбонизирана, децентрализирана и цифровизирана структура за енергийни доставки за заетостта и регионалните икономики“

(становище по собствена инициатива)

(2018/C 367/01)

Докладчик: **Lutz RIBBE**

Решение на Пленарната асамблея	15.2.2018 г.
Правно основание	член 29, параграф 2 от Правилника за дейността становище по собствена инициатива
Компетентна секция	секция „Транспорт, енергетика, инфраструктури, информационно общество“
Приемане от секцията	28.6.2018 г.
Приемане на пленарна сесия	11.7.2018 г.
Пленарна сесия №	536
Резултат от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“)	123/1/1

1. Заключение и препоръки

1.1. Трансформирането на енергийната система в децентрализирано и цифровизирано снабдяване без въглеродни емисии предлага големи възможности — по-специално за структурно слабите и селските райони на Европа. Разработването на енергия от възобновяеми източници (наричана по-нататък „ЕВИ“) може да доведе до значителни положителни въздействия върху заетостта и по този начин да даде нов тласък на регионалната икономика.

1.2. По-конкретно налице е огромен потенциал за реципрочно засилване на положителните въздействия на европейските политики в областта на енергетиката и в областта на сближаването. Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК) изразява съжаление, че досега Комисията и държавите членки не са показали, че осъзнават в достатъчна степен наличието на този потенциал, нито са предприели действия в това отношение.

1.3. Наистина, с новата си насоченост политиката на сближаване допринася за насърчаването на ЕВИ и енергийната ефективност, което се приветства от ЕИСК. Въпреки това досега европейската енергийна политика не получаваше голяма подкрепа по линия на политиката на сближаване. Не се разбира, че ЕВИ може да допринесе съществено за икономическото развитие именно на регионите в неравностойно положение. Така се губи огромен политически потенциал за регионален растеж.

1.4. За да може да се оползотвори този потенциал, трябва да се създадат условия за регионите и да им бъде предоставена подкрепа чрез развитието на ЕВИ и свързаната с това специфична мрежова инфраструктура за стимулиране на растежа на регионалната икономика и за постигане на широко участие на обществото в този растеж. Изключително важна за създаването на регионална добавена стойност форма на участие е засилването на значението на потребителите, като произвеждащи потребители, които отчасти благодарение на цифровизацията биха могли да поемат изцяло нова отговорност спрямо енергийната икономика, като участват в икономическия живот и чрез подхода „смекчаване на ефектите от изменението на климата отдолу нагоре“ да подкрепят по-големи политически цели.

1.5. Важно е да се следва цялостен, основан на регионалната икономика подход към развитието на ЕВИ. Под това се разбира по места да бъде съгласувано производството и потреблението на ЕВИ, което обхваща по-специално секторите електроенергия, топлоенергия и мобилност. В това отношение много голям принос могат да имат изкуствените интелект и интелигентните мрежи (smart grids).

1.6. До каква степен регионите ще успеят да постигнат това, зависи от отношението между регионалното търсене на енергия и ЕВИ, която се произвежда или може да бъде произведена на регионално равнище. ЕИСК предлага в рамките на „регионални планове за енергийна кръгова икономика“ да се изготвят анализи, които да позволят диференцирана оценка на потенциала на ЕВИ от гледна точка на регионалната икономика за всеки отделен регион. Плановете трябва да отразяват и ефекта върху заетостта в региона. Макар че е общовалидно, че енергийният преход може да създаде повече работни места, отколкото досегашната енергийна система, някои региони ще се възползват от това въздействие в по-голяма степен отколкото други.

1.7. Регионалните планове за енергийна кръгова икономика могат да послужат като основа за структуриран и диференциран диалог с хората по места, който е важен а) за запазването или създаването на обществена подкрепа за ЕВИ на местно равнище и б) за укрепването на регионалните центрове на стопанска дейност. За ЕИСК е удивително, че досега подобни анализи и планове са налице само в малък брой отделни случаи.

1.8. Един цялостен подход към развитието на ЕВИ от гледна точка на регионалната икономика може да допринесе не само за европейската политика на сближаване. Такъв подход се подкрепя и от редица основания от областта на енергийната политика (намаляване на енергийната зависимост и енергийната бедност, подкрепа за взаимното свързване на секторите, използване на иновационния потенциал на цифровизацията, разтоварване на мрежата).

1.9. С оглед на това ЕИСК призовава Комисията и държавите членки да предприемат необходимите стъпки за възприемането на цялостен подход от гледна точка на енергетиката и икономиката при развитието на ЕВИ: определение за енергийните региони, подкрепа при емпиричното регистриране на връзките между регионалното търсене на енергия и ЕВИ, която се произвежда или може да бъде произведена на регионално равнище, целенасочено образование и обучение, стимули за осъществяването например чрез подкрепа за изграждането на инфраструктура за ЕВИ, отваряне на мрежите и съответно ценообразуване във връзка с разходите за мрежите.

2. Контекст

2.1. Европейският съюз е изправен пред дълбоки промени по отношение на своите енергийни доставки и своята енергийна политика. Те се отнасят не само до производството (преход от въглеродни изкопаеми енергийни източници към развитие на енергия от възобновяеми източници), но и до съществени структурни промени както по отношение на мястото на производство на енергия (преход от централни големи електроцентрали към децентрализирани структури), така и по отношение на структурата на доставчиците и потребителите (нови участници и модели на потребление и разпределение в резултат, наред с другото, на цифровизацията).

2.2. В различни становища ЕИСК вече разгледа последиците от енергийния преход за регионите, които ще бъдат засегнати неблагоприятно, например въгледобивните региони⁽¹⁾. В такива региони вече много хора загубиха работата си; не бива да се позволява загубата на още работни места. Толкова по-важно е да бъдат осъзнати своевременно предстоящите структурни промени и да бъдат предприети съпътстващи политически мерки с цел да бъдат сведени до минимум и да бъдат смекчени икономическите и социалните последици. ЕИСК приветства първите инициативи на Комисията в тази насока⁽²⁾.

2.3. ЕИСК обаче установява, че положителните промени, които например може да произтекат по отношение на създаването на регионална добавена стойност и работни места, до момента се обсъждат в незначителна степен. Наистина в съображенията на действащата Директива за ЕВИ (2009/28/ЕО) Комисията на няколко места разглежда значението на ЕВИ за регионалното икономическо развитие, но при своите проучвания ЕИСК установи, че а) почти няма изследвания за

⁽¹⁾ ОВ С 303, 19.8.2016 г., стр. 1.

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/info/news/no-region-left-behind-launch-platform-coal-regions-transition-2017-dec-08_en.

възможните последици за регионалната икономика от развитието на ЕВИ и че б) Комисията, но и държавите членки нямат стратегии за целенасочено обвързване на енергийната политика с регионалното развитие. Следователно въобще не може да става дума за ясна политическа стратегия, насочена към пълното използване на споменатия потенциал.

2.4. Същевременно в Европа вече има огромен брой положителни примери на инициативи „отдолу“ за развитието на ЕВИ на местно и регионално равнище. В този смисъл — и за да споменем само един произволен пример — в източния френски град Лангр (10 000 жители) е изградена топлоцентрала, работеща на основата на дървен материал, която снабдява 22 инсталации за топла вода, включително един хотел, един аквапарк и един дом за възрастни хора по локална топлопреносна мрежа с дължина 5 км, като се спестяват 3400 тона емисии на CO₂ годишно. При много подобни инициативи прави впечатление, че много рядко проектите се оценяват систематично по отношение на значението им за регионалната икономика. В този смисъл трябва да се отбележи голяма липса на статистическо знание (lack of statistical knowledge).

2.5. Във Фелдхайм (до Берлин) от 20 години насам местните ресурси не само се използват последователно за местно енергопроизводство и снабдяване с енергия, но и въздействието върху регионалната икономика се описва подробно. Междувременно необходимата на селото електроенергия се покрива многократно, а необходимата топлинна енергия се осигурява изцяло. Освен преките приходи от продажбата на енергия, забележителни са и спестените разходи: жителите там плащат цена за електроенергията от 16,6 цента/kWh, което съответства на малко повече от 50 % от средната цена на електроенергията в Германия. Следователно в управлението на енергийната кръгова икономика активно е ангажирано местното население като „движеща сила“⁽³⁾.

За ЕИСК е важно да се сравняват в общ план потенциалните положителни последици за регионалните икономики и очакваното отрицателно въздействие от енергийния преход.

2.6. Настоящото становище по собствена инициатива следва да допринесе за инициране най-накрая на задълбочена дискусия, като бъдат описани потенциалът и примерни подходи и бъдат посочени дефицитите.

3. Значението на ЕВИ за икономическото и социалното развитие на Европа и нейните региони

3.1. ЕС е най-големият в света вносител на енергия: всяка година се внасят 53 % от необходимата ни първична енергия на обща стойност над 400 милиарда евро. Енергийната зависимост на Съюза е сериозен макроикономически и геополитически проблем.

3.2. Целта на „Европейския енергиен съюз“ е: а) да се повишава енергийната сигурност на Европа, като се намалява вносът на енергия; б) да се насърчава смекчаването на изменението на климата; в) да се създават работни места. ЕИСК счита, че тези европейски макроикономически цели са разумни и следва да се прилагат и на регионално равнище.

3.3. В този контекст насърчаването на „местните“ енергийни източници, които — освен изкопаемите ресурси — са налице във всички региони на Съюза, трябва да се обсъжда не само от гледна точка на съображенията, свързани с климата, но и трябва да се разглежда като важна цел на регионалната икономика: производството на енергия може и следва да стимулира регионалните икономики.

3.4. Колкото по-успешно се създават възможности за икономическо участие на регионалните субекти — било то граждани, регионални предприятия или общини, толкова по-голяма ще бъде необходимата обществена подкрепа при разширяването на инфраструктурата за ЕВИ. Създаването на регионална добавена стойност посредством ЕВИ се увеличава толкова повече, колкото по-активно в процеса се включват регионални заинтересовани страни.

3.5. За да се разбере как по-конкретно може да изглежда подобно икономическо участие е необходим по-диференциран поглед към веригата за създаване на добавена стойност при ЕВИ.

⁽³⁾ За повече подробности вж. представянето на казус по време на изслушването на ЕИСК на тема „Енергиен преход в европейските региони: оценка на регионалните икономически последици от прехода към интелигентни и нисковъглеродни енергийни доставки“ на 31 май 2018 г., <https://www.eesc.europa.eu/en/news-media/presentations/presentation-michael-knappe>.

- На първо място трябва да споменем реалните **инвестиции** в съоръжения за ЕВИ: самите съоръжения по-често се „внасят“ от други региони. Същото важи и за **процеса на планиране**, който — особено при големи проекти — често се извършва от инженерни или развойни бюра, които много пъти също не са установени в региона. Въздействието върху регионалната икономика също е по-скоро ограничено.
- Непосредствена регионална добавена стойност се създава обаче чрез **разходите за експлоатацията и поддръжката** на съоръженията. Тези разходи обаче са относително малки при съоръженията за ЕВИ. Положително въздействие има например при вятърните турбини и фотоволтаичните покривни панели, плащанията на наем на местните собственици на земята, към които се добавят евентуалните **данъчни приходи** за общините.
- Същинската икономическа печалба от съоръженията за ЕВИ произтича от потреблението, съответно от **продажбата на произведената енергия**. Следователно за регионалната икономика е от решаващо значение кой експлоатира съоръженията и кой може да генерира печалби от тяхната експлоатация.

3.6. Икономическото участие се проявява под формата на регионални работни места, които могат да бъдат създадени в енергийния сектор в процеса на развитие на ЕВИ. Редица изследвания, като например неотдавнашно проучване за Нидерландия⁽⁴⁾, показват, че нетният ефект от трансформацията на енергийната система върху заетостта е еднозначно положителен. Трябва да се изтъкне, че според това изследване всички нидерландски провинции ще извлекат полза от този положителен ефект.

За да могат да бъдат постигнати такива положителни резултати във всички региони на Европа, е необходимо възможно най-рано да се инвестира в съответно квалифициране на хората.

3.7. Очевидно е, че тези положителни ефекти не могат да компенсират изцяло всички неблагоприятни последици от структурната промяна във всички случаи, като например във въгледобивните региони. Но преминаването към ЕВИ предлага големи възможности за положително развитие в много региони на Европа, които понастоящем са нетни вносители на енергия.

3.8. Друга форма на регионалното икономическо участие е свързана с прякото участие в инвестициите в съоръжения за ЕВИ, а по този начин и с тяхната експлоатация. При съоръженията за ЕВИ капиталовите разходи представляват най-голямата част от общите разходи. Ето защо от гледна точка на създаването на регионална добавена стойност е още по-важно да се предлагат възможности на регионалните действащи лица да инвестират в съоръжения за ЕВИ. Според изследване за немската федерална провинция Хесен създаването на регионална добавена стойност може да се увеличи осем пъти, ако един вятърен парк се експлоатира от регионален субект⁽⁵⁾.

3.9. В някои европейски региони отговорните политически лица осъзнаха това значение и започнаха инициативи, с които трябва да се засили регионалното участие в ЕВИ, като Community Empowerment Bill (Закон за овластяване на общностите, Шотландия), Lov om fremme af vedvarende energi (Закон за насърчаване на възобновяемата енергия, Дания), Bürger- und Gemeindenbeteiligungsgesetz (Закон за участие на гражданите и общините в германската федерална провинция Мекленбург-Предна Померания) или Стратегиата на Литва за национална енергийна независимост.

3.10. Трета възможна форма на участие се състои в това потребителите на енергия, произведена от съоръжения в техния регион, да могат да я закупват директно, например чрез т.нар. „споразумения за закупуване на електроенергия“ (СПЕ). Цифровизацията ще направи споразуменията за закупуване на електроенергия достъпни и за по-малките потребители на енергия, а благодарение на изменението на производствените разходи може да се очаква, че разходите за произвежданата на място вятърна или слънчева енергия все по-често ще бъдат по-ниски от пазарната цена на едро.

3.11. Важен е и друг възможен ефект. Когато в рамките на регионална енергийна кръгова икономика чрез икономии или приходи благодарение на ЕВИ се създава нова добавена стойност или се намалява изходящият паричен поток, дължащ се на вноса, има наличен капитал, който може да се инвестира в други области на икономиката, включително извън енергетиката. Следователно трябва да се разглеждат не само „преките“ ефекти от гледна точка на заетостта (като работни места в областта на ЕВИ), но и „непреките“, които могат да произтичат от новите регионални финансови потоци.

⁽⁴⁾ Weterings, A. и колектив (2018 г.): Effecten van de energietransitie op de regionale arbeidsmarkt — een quickscan („Последици от енергийния преход върху регионалния пазар на труда — бърз преглед“), PBL, Den Haag, стр. 36.

⁽⁵⁾ Institut für dezentrale Energietechnologien (Институт за децентрализиран енергийни технологии) (2016 г.). Regionale Wertschöpfung in der Windindustrie am Beispiel Nordhessen („Създаване на регионална добавена стойност в производството на вятърна енергия: примерът на Северен Хесен“).

4. ЕВИ като регионална политика — добър пример от Полша (Подляско воеводство)

4.1. За особено добър нагледен пример може да послужи Подляското воеводство в Полша, който показва как съображенията от глава 3 могат да бъдат изпълнени на регионално равнище. Това е пример за това как в изоставач регион може да се осъществява успешна регионална политика чрез развитието на ЕВИ — и то дори когато общите национални цели съвсем не са оптимални. Все пак необходим е систематичен подход, както е посочено по-долу.

4.2. През 2012 г. регионалният парламент (Sejmik) приема регионален план за развитие, който създава основата за изпълнението на оперативните програми за използване на европейските структурни фондове.

4.3. Подляското воеводство, което спада към най-слабите в структурно и икономическо отношение региони на Европа, годишно внася енергия на стойност 5,2 милиарда полски злоти (= 1,25 милиарда евро). Във воеводството липсват собствени изкопаеми енергийни източници.

4.4. В стратегията за развитие се описва планирана „революция“ с четири цели: 1) независимост от вноса на електроенергия; 2) увеличаване на дела на ЕВИ в енергийното потребление; 3) намаляване на емисиите на CO₂; и 4) повишаване на икономическия потенциал на региона чрез заместване на вносните (въглеродни) енергийни носители с регионални (чисти) форми на енергия.

4.5. В Подляско се осъзнава фактът, че „регионалната енергийна политика“ може да бъде успешна само ако се отчита структурата на действащите лица на енергийния пазар. В този смисъл целта е „*жителите и предприятията в Подляско да станат собственици на децентрализираните енергийни източници*“.

4.6. В края на 2016 г. подляската община Turośń Kościelna организира закупуването със средства от ЕФРР за жителите на 38 термопомпи, 77 фотоволтаични системи и 270 съоръжения за слънчева топлинна енергия. Общината координира фактурирането, поръчките и монтирането им и по този начин поема вместо своите жители всички правни и технически дейности. За инвестициите е ползвана субсидия от структурните фондове на ЕС в размер на 85 %. В бъдеще около 25 % от всички къщи ще разполагат със съвременни техники за ЕВИ.

4.7. Във връзка със съществуващото в Полша нетно отчитане (net-metering) за малки фотоволтаични системи гражданите произвеждат своя собствена „зелена“ електроенергия (вкл. всички съпътстващи разходи) на цена от 0,18 полски злоти за kWh (около 4,3 евроцента/kWh). В сравнение с това за снабдяване от мрежата (с енергия, произведена предимно от въглища) трябва да се заплати цена от 0,65 полски злоти/kWh (= 15,5 евроцента/kWh). Следователно е налице намаляване на разходите за електроенергия с приблизително 75 %, като спестените пари се отразяват положително на регионалната икономика.

4.8. Областният управител възприема този подход и през 2017 г. се създават възможности за подобни проекти в 62 други общини. Общо са подадени заявления за подпомагане за близо 4700 покривни съоръжения за слънчева топлинна енергия и 2250 фотоволтаични системи с обща мощност от малко над 7 mWp, чието изпълнение ще стане факт през 2018 г.

4.9. От доста време обаче се мисли и напред, например в посока електромобилност. От сумата 5,2 милиарда полски злоти, която представлява годишният изходящ паричен поток от Подляско за вноса на енергия, около 1,5 милиарда полски злоти само се падат на вноса на бензин и дизел за МПС.

4.9.1. „Подляските съображения“ по този въпрос: регистрираните в региона МПС изминават годишно близо 5,2 милиарда км. Ако всички автомобили се задвижват с електроенергия, при потребление от 15 kWh/100 км за това ще бъдат необходими близо 800 000 MWh електроенергия. При настоящата цена за снабдяване от мрежата от 0,63 полски злоти/kWh за целта би трябвало да се изразходват близо 500 милиона полски злоти вместо 1,5 милиарда полски злоти за изкопаеми горива, които се изразходват понастоящем. Само чрез тази мярка в региона биха останали около един милиард полски злоти, които биха могли да допринесат за укрепването на икономиката!

4.9.2. Необходимото количество електроенергия би могло да се произведе с около 70 (регионално инсталирани) вятърни турбини. Годишната електроенергия, произведена от такова съоръжение, е достатъчна за задвижването на около 7000 МПС, един kWh струва около 6 — 7 цента. Ако 7000 водачи на автомобили се обединят и управляват съвместно едно такова съоръжение, разходите за задвижването на електрически превозни средства ще спаднат още повече. За целта трябва обаче да се създадат правни и административни възможности, например чрез отварянето на мрежите за разпределение между равноправни участници (Peer-to-Peer). Цифровизацията създава такива възможности, но политическата реалност ги възпрепятства.

4.10. И в Подляското воеводство се обмислят начини за потребяване на регионално произведена вятърна електроенергия, която да замести въглищата в топлоцентралите. Вятърната електроенергия може да се използва при промишлените термопомпи, както и при съоръженията за съхраняване на топлинна енергия. Това изглежда много разумно от икономическа гледна точка. Въпреки това съображенията засега не надхвърлят фазата на предварителното планиране. Не се намират средства дори за проучване за осъществимост.

5. По-голяма регионална добавена стойност чрез регионално потребление на регионално произведена ЕВИ

5.1. Примерът от Подляското воеводство показва, че е налице значителен ефект от ЕВИ по отношение на потенциалното засилване на регионалната покупателна способност. За да бъде осъзнат той, е важно първо да бъде оценен потенциалът в рамките на „регионална енергийна кръгова икономика“, и то в областта на електроенергията, снабдяването с топлинна енергия и транспорта.

5.2. Потенциалът на подхода от гледна точка на регионалната икономика може да бъде илюстриран чрез примера на съоръженията за слънчева топлинна енергия. Създадената регионална добавена стойност благодарение на инсталирането и експлоатацията им е малка, тъй като съществуват противодействащи отрицателни ефекти, например когато се замества отопление на течно гориво и по този начин се застрашават работни места на търговци на течно гориво. В действителност съоръженията за слънчева топлинна енергия имат най-голям положителен ефект за потребителите. Колкото по-голям е делът на слънчевата топлинна енергия от общото необходимо количество топлинна енергия, толкова повече може да се намали вносът на енергийни суровини като въглища, нефт или природен газ, който представлява изтичане на покупателна способност от региона и облагодетелства държавите — износители на въглища, нефт и газ съответно мултинационалните концерни за нефт и природен газ.

5.3. Като цяло изглежда необходимо в рамките на регионален енергиен баланс да бъдат обхванати, доколкото е възможно, регионалното енергийно потребление, което се задоволява с регионално произведена (и евентуално временно акумулирана) ЕВИ. Балансът трябва да обхваща четири аспекта:

1. Трябва да се определи необходимата енергия за региона в секторите електроенергия, топлинна енергия и мобилност. Отчитането на секторите топлинна енергия и мобилност е важно поради две причини: от една страна, 75 % от потреблението на енергия се дължи на тях. От друга страна, начините на използване на енергия за отопление и мобилност са важни възможности за гъвкавост, които най-често се предлагат само на място.
2. Трябва да се разбере какъв потенциал съществува това задължение да се покрива с ЕВИ от региона. За целта трябва да се определи също така до каква степен наистина ще се постигне пренасочване на капиталовия поток в полза на региона. Това зависи, в случая на биоенергията, от произхода на биомасата, както и при всички технологии за ЕВИ от произхода на съоръженията и на ангажираното с монтирането и поддръжката им предприятие. Освен това според структурата на оператора и евентуално на обема на вътрешнорегионалното потребление на електроенергия трябва да се установи дали оборотът, генериран при експлоатацията, остава в региона и доколко включва икономическото участие на регионални субекти.
3. Разликата между регионалното търсене на енергия и процента, които трябва да бъде покрит от регионална ЕВИ, показва колко енергия трябва да се внася от други региони (изтичане на капитали от региона). И в бъдеще много европейски региони няма да могат да се откажат от вноса на енергия — било защото е неефективно, икономически неизгодно или технически невъзможно да се покрият регионалните енергийни нужди от региона.
4. Ако в региона се произвежда повече енергия от регионално потребяваната, трябва да се определи кой участва в приходите от продажбата на електроенергията.

5.4. За всеки европейски регион следва да се изготви баланс за регионалното производство и потребление на енергия, без да има законово задължение за това. Вместо това всеки регион трябва да има пряк интерес да изготвя такива баланси по собствена инициатива. Трябва да се проучи дали за целта може да се използва установената категория региони по NUTS 3. В някои случаи изглежда интересно разглеждането и на трансгранични енергийни региони в духа на идеята за „Европа на регионите“. Координационна функция във връзка с това може да поеме Европейската енергийна информационна служба, за чието създаване ЕИСК призова в свое предходно становище ⁽⁶⁾.

6. Потенциал в областта на енергетиката и регионалната политика от нулев или положителен енергиен баланс

6.1. Успешното подобряване на описания в глава 5 баланс между регионално произведената и регионално потребяваната ЕВИ ще допринесе за намаляване на енергийната зависимост на Европа.

⁽⁶⁾ ОВ С 262, 25.7.2018 г., стр. 86.

6.2. Ако регионалните участници могат да имат по-голямо икономическо участие в ЕВИ, това ще засили регионалното сближаване. Това се дължи на факта, че в слабите в структурно отношение региони често е налице най-голям потенциал от площи за ЕВИ, и в това отношение ефектът от ЕВИ върху регионалната икономика е най-голям.

6.3. Изготвянето на специални регионални енергийни баланси би позволило да се разбере значението на енергийния преход за отделните региони. Дебатът относно структурната промяна в определени региони би могъл да се проведе на стабилна основа. Съответните интервенции в рамките на регионалната политика могат да бъдат проведени по-успешно от сега, тъй като се говори относително общо за „въгледобивни региони“ или „енергийни острови“.

6.4. Дали даден регион е износител или вносител на енергия или има нулев енергиен баланс, това има конкретни последици за живеещите в него хора. Освен това трябва да се води диалог с регионалните заинтересовани страни. Не съществува идеално решение, което да е еднакво подходящо за всички региони. Вместо това на регионално равнище трябва да се договарят по-справедливи решения, включително по отношение на пространствената справедливост (spatial justice), т.е. въпросът за какво да се използват площите. Представителите на регионалната политика и управление трябва да бъдат съответно квалифицирани.

6.5. Колкото повече даден регион успее да покрие регионалните потребности от енергия с регионална ЕВИ, толкова по-независими ще бъдат живеещите и работещите в него потребители от развитието на цените на световния пазар, по-специално на петрола и природния газ. Това е най-добрата предпоставка за намаляване на енергийната бедност и уязвимостта на крайните потребители. Тъй като цените на енергията са все по-важен фактор при взимането на инвестиционни решения, в същото време може да се увеличи привлекателността на местната икономическа и индустриална структура.

6.6. Предстоящата интеграция на секторите топлинна енергия и мобилност към електроенергийната система ще бъде насърчавана целенасочено чрез стимули за регионално потребление на регионално произведената ЕВИ и по този начин тази интеграция ще бъде засилена.

6.7. Цифровизацията на енергетиката предлага огромни възможности. И в това отношение могат да се предвидят стимули за подобряване на регионалното използване на регионално произведената ЕВИ, което да освободи характерния потенциал на цифровизацията и по този начин да насърчи иновациите.

6.8. Европейският енергиен съюз има за цел да засили ролята на гражданите и на потребителите на енергия в енергийния преход. При все това съществуват големи пречки пред навлизането на надрегионалните енергийни пазари, като икономии от мащаба имат важна роля⁽⁷⁾. В крайна сметка това е следствие от исторически създадени монополни пазарни структури. В регионален мащаб е много по-лесно за гражданите и потребителите да играят нова, по-активна роля, например в рамките на една регионална енергийна кръгова икономика.

6.9. Ако регионално произведената ЕВИ се използва в по-голяма степен на регионално равнище, това ще доведе до разтоварване на мрежата и евентуално до намаляване на необходимостта от мащабно разширяване на европейските електропреносни мрежи (вж. и съображение 52 от предложението за директива за насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници (COM(2016) 767 final).

7. Искания във връзка с регионалната енергийна кръгова икономика

7.1. ЕИСК призовава институциите на ЕС да разглеждат регионалното потребление на регионално произведена ЕВИ като цел на европейската енергийна политика и политиката за сближаване и да прилагат като целеви параметър баланса между регионалните потребности от енергия и регионалното производство на ЕВИ. Това включва, от една страна, при по-нататъшното планиране на насърчаването на ЕВИ да бъдат отчитани особените характеристики на гражданската енергия и другите регионални субекти, които не се възползват от икономии на мащаба⁽⁸⁾. Целта по-специално трябва да бъде да се премахнат пречките пред достъпа до пазара, които биха засегнали пазарните възможности на малките (регионални) оператори. От помощ в това отношение ще бъде и една европейска програма за квалификация на регионалните субекти, както и за засилен обмен на най-добри практики.

7.2. Условие за това е вземането на стратегическо решение, което да ориентира политиката в областта на енергетиката към децентрализация. В това отношение в пакета „Чиста енергия за всички европейци“ все още са налице твърде много противоречия между една по-децентрализирана и една еднозначно централизирана енергийна политика. Би трябвало да се

⁽⁷⁾ ОВ С 288, 31.8.2017 г., стр. 91.

⁽⁸⁾ ОВ С 246, 28.7.2017 г., стр. 55.

подкрепя възможността европейските региони и общини да получат правомощието пряко да регламентират участието на регионалните субекти при потреблението на регионално произведена енергия. Това би съответствало и на създадената в много европейски държави членки традиция в областта на комуналните услуги от общ интерес.

7.3. ЕИСК призовава Комисията да представи концепция за мерки, насочени към политиката в областта на енергийния микс на европейско, национално и поднационално равнище, с цел насърчаване на регионалната енергетика. Те могат да включват съответна формулировка на правото в областта на възлагането на обществени поръчки. Освен това следва да бъде разработена методика, съгласно която регионите да могат да изготвят своя съответен енергиен баланс. Би било желателно да се създаде онлайн приложение за регионални политици и заинтересовани лица, което да дава най-малко приблизителни резултати.

7.4. Ново структуриране на таксите за мрежата, евентуално и на други такси и данъци, би могло да помогне за постигането на описаните ефекти върху регионалната икономика при развитието на ЕВИ. Износът и преди всичко вносът на енергия следва да бъде на такава цена, че чрез нея да бъдат отразявани най-малко транспортните разходи.

7.5. Диференцираното начисляване на такси за мрежата — т.е. определяне на цена за сделка с електричество според това колко степени на мрежата са необходими за осъществяване на сделката — заедно с по-голямо задоволяване на регионалните потребности от енергия с регионално произведена ЕВИ би улеснило установяването на действителната пазарна необходимост от изграждане на мрежи. При все това ще бъде важно изграждането на добра мрежова свързаност на енергийните региони на Европа. Но това не означава, че изграждането на мрежи трябва да бъде приоритет непременно и във всеки случай. Това се случва доста често и днес, без да е икономически обосновано⁽⁹⁾.

Брюксел, 11 юли 2018 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Luca JAHIER

⁽⁹⁾ Вж. Peter, F.; Grimm, V. и Zöttl, G. (2016 г.). Dezentralität und zellulare Optimierung — Auswirkungen auf den Netzausbaubedarf („Децентрализация и клетъчна оптимизация: въздействие върху необходимостта от изграждане на мрежи“). https://www.fau.de/files/2016/10/Energiestudie_Studie.pdf.